

**ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)**

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เสนอโดย คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖๗ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทั้งนี้ ได้กำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ดังนี้

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

๑.๒ เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การสรรหา และการวินิจฉัย การพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๑.๓ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. เนื้อหารวม จำนวน ๘๑ มาตรา สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๑. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๔)

ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
แล้วแต่กรณี

“ตุลาการ” หมายความว่า ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
แล้วแต่กรณี

“คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณานับตั้งแต่ที่ได้ยื่นคำร้องหรือหนังสือต่อ ศาลเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัย

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ร้องหรือผู้ถูกร้อง และให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิเสนอคดีต่อศาลเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นไม่ว่าจะเสนอโดยคำร้องหรือโดยหนังสือ

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ถูกกล่าวหาตามคำร้องหรือผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามตามหนังสือที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า หน่วยงาน คณะบุคคล หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี

“กระบวนการพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกี่ยวกับคดีซึ่งกระทำโดยคู่กรณี หรือโดยศาล หรือตามคำสั่งศาล ไม่ว่าจะการนั้นจะเป็นโดยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งกระทำต่อศาล หรือต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือศาลกระทำต่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย รวมถึงการส่งคำร้องและเอกสารอื่น ๆ การพิจารณาคดี และการลงมติ ตลอดจนการปฏิบัติตามหน้าที่และอำนาจตามรัฐธรรมนูญกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่น

“การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ รวมถึง การไต่สวน การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา

“การนั่งพิจารณา” หมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดี โดยคู่กรณีมีสิทธิมาอยู่ต่อหน้าศาล

๒. หมวด ๑ ศาล

- กำหนดเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย

(๒) คดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา

คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

(๓) คดีเกี่ยวกับการร้องขอให้เลิกการกระทำล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๔) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา

(๕) คดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๖) คดีเกี่ยวกับการเสนอ การแปรญัตติ หรือกระทำด้วยประการใดที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนในการใช้งบประมาณรายจ่าย

(๗) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๘) คดีเกี่ยวกับการสิ้นสุดลงของความเป็นรัฐมนตรี

(๙) คดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๑๐) คดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ร้องขอว่า การกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

(๑๑) คดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๑๒) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น กำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาล

(ร่างมาตรา ๗)

๓. หมวด ๒ องค์ประกอบของศาล

- กำหนดองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๙ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคลประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนด (ร่างมาตรา ๘ - ร่างมาตรา ๑๐) โดยให้มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว (ร่างมาตรา ๑๗) ในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญต้องเป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม ปราศจากอคติทั้งปวง มีความกล้าหาญ และปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามมาตรฐานทางจริยธรรม และต้องปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา (ร่างมาตรา ๒๓)

- กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหา (ร่างมาตรา ๑๑)

- กำหนดหลักเกณฑ์ในการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา และการคัดเลือกผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ให้พิจารณาคัดสรรให้ได้บุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม รวมตลอดทั้งมีทัศนคติที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลสำเร็จ

เมื่อคณะกรรมการสรรหา ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา และที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสรรหาหรือคัดเลือกได้บุคคลใดแล้ว ให้เสนอชื่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยต้องได้รับความเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรายใด ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป โดยผู้ซึ่งไม่ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาในครั้งนี้จะเข้ารับการสรรหาหรือคัดเลือกในครั้งใหม่ไม่ได้ ในการนี้ ให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ (ร่างมาตรา ๑๒) ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้สมัคร ผู้ได้รับคัดเลือกหรือได้รับการสรรหาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการสรรหามีหน้าที่และอำนาจวินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๔)

- กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และกำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัยในกรณีที่มีปัญหาว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือลาออก หรือไม่ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๑๘) ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการแต่งตั้งบุคคลแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามียุติการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึง ๗ คน จะนั่งพิจารณาหรือทำคำวินิจฉัยมิได้ (ร่างมาตรา ๒๐)

๔. หมวด ๓ การพิจารณา

๔.๑ ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

- กำหนดเกี่ยวกับการพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวน โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจค้นหาความจริง และรับฟังพยานหลักฐานได้ทุกประเภท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติห้ามรับฟังไว้ โดยเฉพาะ ไม่ว่าจะการไต่สวนพยานหลักฐานนั้นจะมีข้อผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากขั้นตอน วิธีการ หรือกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ถ้าศาลได้ให้โอกาสแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นในการนำสืบพยานหลักฐานหักล้างแล้ว ก็ให้ศาลรับฟังได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องตรงตามความจริงที่เกิดขึ้นในคดีนั้น (ร่างมาตรา ๒๗)

- กำหนดเหตุแห่งการคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เช่น เคยเป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการในศาลอื่นหรือเคยเป็นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเคยพิจารณาวินิจฉัยในคดีหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ขอให้วินิจฉัยนั้นมาก่อน หรือเป็นหรือเคยเป็นสามีหรือภริยา หรือญาติของคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น หรือมีเหตุอื่นอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาหรือวินิจฉัยเสียความยุติธรรมไป ทั้งนี้ ห้ามมิให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขอลอนตัวจากการพิจารณาคดีหรือการทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่งคดี เว้นแต่มีเหตุที่อาจถูกคัดค้านตามที่กำหนด และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญอนุญาตแล้ว ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งขอลอนตัวงดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้น (ร่างมาตรา ๓๒ - ร่างมาตรา ๓๔)

เมื่อมีการขอลอนตัวหรือมีการยื่นคำร้องคัดค้าน ให้ศาลรัฐธรรมนูญประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาเหตุนั้น โดยให้ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก และให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ และกำหนดให้การพิจารณาที่ได้ดำเนินไปก่อนที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งชี้ขาดให้ลอนตัวหรืออนุญาตตามคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้ในคำสั่งเป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๓๗)

- กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมได้ แต่การวินิจฉัยคำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหรือมีความหมายหยابคาย เสียดสี หรืออาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล (ร่างมาตรา ๓๘)

ผู้ที่ฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบดังกล่าว ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตัดเงินเดือน ไล่ออก หรือลงโทษจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๓๙)

๔.๒ ส่วนที่ ๒ การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

- กำหนดให้ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ จะต้องเป็น บุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่น โดยให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนด เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้จัดทำเป็นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

(๑) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ หรือนายกรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ ร่างกฎหมาย

(๒) ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

(๓) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

(๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

(๕) ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๖) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๗) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๘) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ส่งความเห็นของสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๙) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๗ (๑๒) ที่ข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นหนังสือ

(ร่างมาตรา ๔๑)

- กำหนดให้ “คำร้อง” ต้องทำเป็นหนังสือใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนด กรณีคำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วน หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง (ร่างมาตรา ๔๒)

- กำหนดรายละเอียดที่ต้องระบุใน “หนังสือ” ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง โดยให้ทำเป็นหนังสือราชการ อย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ และมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๔๓)

- กำหนดหลักเกณฑ์การยื่นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระตามมาตรา ๗ (๒) ต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว และปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใดให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือ (ร่างมาตรา ๔๔)

- กำหนดหลักเกณฑ์การยื่นขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีที่ผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ ร้องขอว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๗ (๑๐) ต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ และต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่าเป็นกรณีต้องห้ามตามมาตรา ๔๖ ให้ศาลสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา เช่น รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว เป็นต้น (ร่างมาตรา ๔๕ – ร่างมาตรา ๔๖)

ถ้าผู้ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้เห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญพร้อมด้วยความเห็นภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่รับคำร้อง ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ยื่นคำร้องหรือไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลา ผู้ถูกละเมิดมีสิทธิยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ (ร่างมาตรา ๔๗)

- กำหนดให้ในการพิจารณาว่าจะรับ “คำร้อง” ไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญจะแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่า ๓ คนเป็นผู้พิจารณาก็ได้ ให้คณะตุลาการดังกล่าวมีอำนาจตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน ๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาล คำสั่งดังกล่าวให้ถือว่าเป็นคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่คณะตุลาการมีความเห็นควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้เสนอศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา หากศาลเห็นพ้องด้วยความเห็นนั้น ให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาล (กล่าวคือ คำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย) หากศาลไม่เห็นพ้องด้วย ให้ดำเนินการตามความเห็นของศาล (กล่าวคือ รับคำร้องไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป) (ร่างมาตรา ๔๘)

สำหรับกรณีที่มีผู้ยื่น “หนังสือ” ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย หากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าเป็นกรณีต้องด้วยมาตรา ๔๑ วรรคสอง ให้รับไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป (ร่างมาตรา ๔๙)

- กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้ ถ้าผู้ร้องตาย หรือมีการถอนคำร้อง หรือการพิจารณาคำร้องนั้นต่อไปไม่เป็นประโยชน์แก่คดี (ร่างมาตรา ๕๐)

๔.๓ ส่วนที่ ๓ องค์คณะและการพิจารณาคดี

- กำหนดองค์คณะของศาลในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่า ๗ คน และผู้ซึ่งมิได้ร่วมในการพิจารณาในประเด็นสำคัญแห่งคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น เว้นแต่การไม่ร่วมทำคำวินิจฉัย จะทำให้มีองค์คณะเหลือไม่ถึง ๗ คน (ร่างมาตรา ๕๑)

- กำหนดเกี่ยวกับการส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด กรณีผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในระยะเวลาหรือไม่มารับสำเนาคำร้องภายในกำหนด ถือว่าไม่ติดใจที่จะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป (ร่างมาตรา ๕๓)

- กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดประเด็นและลำดับประเด็นที่จะพิจารณา วินิจฉัย โดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคน เว้นแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้ถอนตัวหรือต้องถอนตัวเพราะถูกคัดค้าน ต้องทำความเห็นส่วนตัวตามประเด็นและตามลำดับแห่งประเด็นนั้น และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัยโดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลมิได้ (ร่างมาตรา ๕๖)

- กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย โดยไม่ทำการไต่สวนหรือยุติการไต่สวน หรืออาจสั่งงดการสืบหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานใดก็ได้ (ร่างมาตรา ๕๗)

- กำหนดให้การนั่งพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลมีอำนาจกำหนดบุคคลที่จะอยู่ในห้องพิจารณาได้ (ร่างมาตรา ๕๘)

- กำหนดให้คู่กรณีที่จะอ้างพยานหลักฐานให้ยื่นบัญชีระบุพยานหลักฐาน และวิธีการที่จะได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว (ร่างมาตรา ๕๙)

- กำหนดเกี่ยวกับวิธีการไต่สวนพยานบุคคล ให้ศาลรัฐธรรมนูญสอบถามพยานบุคคลเอง แต่ศาลอาจอนุญาตให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ นอกจากนี้ ศาลอาจอนุญาตให้มีการไต่สวนพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลโดยใช้ระบบการประชุมทางจอภาพได้ โดยให้ถือว่าเป็นการกระทำในห้องพิจารณาของศาล (ร่างมาตรา ๖๑ - ร่างมาตรา ๖๒)

- กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดให้พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลและสำเนาแก่คู่กรณีฝ่ายอื่นทราบ สำหรับคู่กรณีที่ติดใจคัดค้านข้อเท็จจริงในประเด็นใด ให้ทำคำคัดค้านเป็นหนังสือยื่นต่อศาลก่อนวันนัดไต่สวนพยานนั้นไม่น้อยกว่า ๓ วัน มิฉะนั้นให้ถือว่าไม่ติดใจคัดค้าน

พยานที่ยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าต่อศาลแล้วจะขอถอนมิได้ และเมื่อพยานรับรองบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้าแล้วให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นล่วงหน้านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการให้ถ้อยคำของพยาน (ร่างมาตรา ๖๓ - ร่างมาตรา ๖๔)

๕. หมวด ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

- กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนต้องทำความเห็นส่วนตัวเป็นหนังสือ พร้อมทั้งแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุม และให้ที่ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันก่อนแล้วจึงลงมติ ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและความเห็นส่วนตัวของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทุกคนให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่มามีคำวินิจฉัย (ร่างมาตรา ๗๒) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก ในกรณีที่คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ปรึกษาหารือกันจนกว่าจะได้ข้อยุติ (ร่างมาตรา ๗๐) ในกรณีที่คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลมีข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดเล็กน้อย ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องก็ได้ แต่จะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้ผลในคำวินิจฉัยหรือคำสั่งเดิม (ร่างมาตรา ๗๕)

- กำหนดรายละเอียดที่ต้องปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๗๑) และในคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือจำหน่ายคดี (ร่างมาตรา ๗๔)

๖. บทเฉพาะกาล

- กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งหรือต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ บรรดาที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ให้ยังคงอยู่ในตำแหน่งหรือยังคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ตามที่กำหนด (ร่างมาตรา ๗๖)

- กำหนดระยะเวลาให้องค์กรอิสระแต่งตั้งและส่งชื่อผู้แทนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ หากพ้นกำหนดดังกล่าวให้ถือว่าคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่แต่ไม่ตัดสิทธิองค์กรอิสระที่จะแต่งตั้งผู้แทนมาในภายหลังต่อไป และภายใน ๑๕

วันนับแต่วันพ้นจากระยะเวลาดังกล่าว ให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาและวินิจฉัยว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันถัดจากวันที่คณะกรรมการสรรหามีคำวินิจฉัย ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๗๗) และกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามจำนวนที่ยังว่างอยู่ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่มีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๗๗ (ร่างมาตรา ๗๘)

- กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับบรรดาข้อกำหนด ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือมติของศาลที่ออกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๘๐)

- กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับการดำเนินการไต่สวน หรือการดำเนินการอื่นใดตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งดำเนินการก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าการนั้นเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ส่วนการดำเนินการต่อไปให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ (ร่างมาตรา ๘๑)

๑.๔ สรุปผลการวิเคราะห์ความจำเป็นและผลกระทบในการตรากฎหมาย

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

จากความเห็นที่เสนอ (ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน)

๑. สรุปความจำเป็นในการตรากฎหมาย^๑

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้การสรรหา และการวินิจฉัยการพ้นจากตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องตามหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๒. สรุปการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง^๒

ได้มีการแสดงความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.

^๑ ที่มา : การวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรากฎหมายและการวิเคราะห์ผลกระทบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (กันยายน ๒๕๖๐)

^๒ ที่มา : ตารางความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. (ดูภาคผนวกหน้า ๑๔๑ - ๒๒๓)

มาตรา ๗**ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)**

๑. ไม่ควรให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจในพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่ และอำนาจของคณะรัฐมนตรี เนื่องจากการใช้อำนาจดุลยพินิจของฝ่ายบริหารไม่ควรถูกตรวจสอบโดยฝ่ายตุลาการ และควรตรวจสอบเพียงว่าคณะรัฐมนตรีใช้อำนาจตนถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแล้วหรือไม่

๒. การกำหนดเขตอำนาจศาลควรกำหนดให้มีความชัดเจน เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะใช้สิทธิ ทางศาลสามารถทราบและเข้าใจได้ง่ายว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยคดีประเภทกรณีใดบ้าง

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว

ความเห็นของภาคประชาชน (คุณสุภัทร แสงประดับ เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)

ควรกำหนดให้ประชาชนที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรมตามหลักกติกาสากล (ICCRR)

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

มีบัญญัติไว้แล้วในหมวด ๓ การพิจารณา

มาตรา ๑๑**ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)**

คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ควรกำหนดให้มีผู้แทนจากองค์กรทางการศึกษาเข้ามาเป็นกรรมการสรรหาด้วย

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

องค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาตุลาการได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว

ความเห็นของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการกำหนดคณะกรรมการสรรหากรรมการในองค์กรอิสระ ในแต่ละองค์กร โดยเฉพาะกรรมการสรรหาที่มาจากบุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจำนวน ๕ คน ให้มีความชัดเจนว่าต้องเป็นคณะกรรมการชุดเดียวกัน บุคคลเดียวกัน หรือต่างบุคคลกัน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกำหนดตัวบุคคลที่จะเป็นกรรมการสรรหาไว้ล่วงหน้าในการทำหน้าที่ดังกล่าว

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ได้กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ (๔) ไว้แล้ว ในวรรคหกและในวรรคเจ็ด ได้กำหนดถึงกรรมการสรรหาจะไปเป็นคณะกรรมการสรรหาสำหรับองค์กรอิสระในขณะเดียวกันมิได้

มาตรา ๑๒**ความเห็นของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)**

๑. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไป ซึ่งมีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมเพื่อมาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนอกจากการประกาศรับสมัครให้เกิดความชัดเจน

๒. กำหนดนิยามและขอบเขตคำว่า “มีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม” รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดหรือคุณลักษณะของบุคคลที่มาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีความชัดเจน

๓. กำหนดนิยามและขอบเขตคำว่า “บุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไป” ให้ชัดเจนและมีรายละเอียดมากเพียงพอว่าหมายถึงบุคคล ประเภทใด หรือมีคุณสมบัติอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการสรรหามีกรอบและแนวทางที่ชัดเจนในการคัดสรรบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการสรรหาไว้ตายตัวจะทำให้กระบวนการสรรหา มีปัญหาในทางปฏิบัติ

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรมาจากการเปิดรับสมัคร โดยบุคคลทั่วไปสามารถสมัคร เข้ารับการสรรหาได้ มีวิธีการสรรหาโดยการให้แสดงวิสัยทัศน์และให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรพิจารณา

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การสรรหาเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา

มาตรา ๑๓**ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)**

การกำหนดให้กระบวนการสรรหายึดโยงกับสมาชิกวุฒิสภาขาดความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรมีความโปร่งใสและชัดเจน

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้ว

มาตรา ๑๗

ความเห็นของภาคประชาชน (นายธีรวัฒน์ ช้วนตัน มีหนังสือเสนอความเห็น ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๙)

๑. ควรให้มีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญทุก ๓ ปี ๖ เดือน นับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง โดยให้ที่ประชุมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจัดให้มีการเลือกกันเองคนหนึ่งเป็นประธาน ทั้งนี้ จะเลือกบุคคลซึ่งเคยเป็นประธานมาแล้วก็ได้

๒. การปรับเปลี่ยนตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตามข้อ ๑. ไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดถึงช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. วาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว

๒. ตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่สมบัติผลัดกันชม

ความเห็นของภาคประชาชน (เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)

ศาลรัฐธรรมนูญควรดำรงตำแหน่ง ๕ ปี เนื่องจากอยู่นานไปอาจมีอำนาจมากเกินไป

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ตรงตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแล้ว

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

วาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญควรกำหนดไว้เพียง ๕ ปี

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ตรงตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแล้ว

มาตรา ๒๗

ความเห็นของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.)

ควรกำหนดรายละเอียดวิธีพิจารณาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เกิดความชัดเจนในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อจะได้ทราบถึงวิธีการ ขั้นตอน และกรอบระยะเวลาในการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะทำให้การทำหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญเกิดประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากประชาชนมากขึ้น

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดกระบวนการพิจารณาของศาลไว้ ทั้งได้กำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนด ระเบียบ และประกาศ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เพิ่มเติมด้วย

ความเห็นของภาคประชาชน (นายธนเสฎฐ์ เจริญชัยสิน มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙)

ควรกำหนดระยะเวลาการพิจารณาและวินิจฉัยให้ชัดเจนว่าแต่ละคดีควรพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลาเท่าใดตามเนื้อหาแห่งคดี

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาของศาลไว้ชัดเจนแล้ว

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ควรกำหนดระยะเวลาการไต่สวนให้ชัดเจน

๒. เห็นด้วยกับการกำหนดให้วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งถือได้ว่าเป็นการอุดช่องว่างในทางกฎหมายวิธีพิจารณาคดีได้อย่างดี

๓. เห็นด้วยกับการนำข้อดีของระบบกล่าวหามาใช้ร่วมกับข้อดีของระบบไต่สวน

๔. ไม่เห็นด้วยกับการนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้กับวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญโดยอนุโลม แต่ควรนำพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จะมีความเหมาะสมมากกว่า เนื่องจากโดยสภาพของคดีรัฐธรรมนูญย่อมมีคู่กรณีอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งเป็นรัฐหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งย่อมใกล้เคียงกับคดีปกครองมากกว่าคดีแพ่ง

๕. ควรกำหนดบทนิยามของคำว่า “การไต่สวน”

๖. ควรกำหนดคำนิยามของคำว่า “การไต่สวน” ไว้ เพื่อให้เกิดความชัดเจน และเพื่อเป็นการควบคุมการใช้อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการใช้อำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญว่าหมายถึงการดำเนินการอย่างไรใดบ้างและมีขอบเขตแค่ไหนเพียงใด)

๗. ศาลต้องอำนวยความสะดวกให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความเห็นข้อที่ ๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามกระบวนการพิจารณา ของศาลไว้ชัดเจนแล้ว

ความเห็นข้อที่ ๒ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้กำหนดไว้ชัดเจนแล้วในร่างมาตรา ๒๖ กำหนดให้การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวนไว้เป็นการเฉพาะ

ความเห็นข้อที่ ๓ และข้อที่ ๔ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ที่กำหนดให้การพิจารณาคดีของศาล มีลักษณะเฉพาะโดยกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนตามที่กำหนดไว้ในมาตรานี้แล้ว

ความเห็นข้อที่ ๕ และข้อที่ ๖ ร่างมาตรานี้ได้กำหนดถึงพิจารณาของศาลให้ใช้ระบบไต่สวน โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงและในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลพิจารณาหลักฐานได้ทุกประเภทไว้ชัดเจนแล้ว

ความเห็นข้อที่ ๗ เป็นหลักการทั่วไปซึ่งสอดคล้องกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

มาตรา ๓๒**ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)**

๑. เหตุคัดค้านตุลาการควรเพิ่มกรณี “ตุลาการเป็นผู้มีส่วนได้เสีย มีความสนิทสนม มีความขัดแย้ง หรือมีอคติกับคู่กรณี เช่น เป็นเพื่อนร่วมรุ่น หรือเคยแสดงทัศนะบวกหรือลบต่อคู่กรณี เป็นต้น”

๒. ควรเพิ่มเหตุคัดค้านตุลาการในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคำร้องที่ขอให้วินิจฉัยด้วย

๓. ควรกำหนดเหตุคัดค้านตุลาการในกรณีที่ตุลาการมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องกับคำร้องที่ขอให้วินิจฉัย

๔. ควรเพิ่มเหตุคัดค้านตุลาการ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความในมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ครบคลุมแล้ว

มาตรา ๓๗**ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)**

กรณีปรากฏเหตุคัดค้านตุลาการหรือตุลาการ ถอนตัว ส่งผลให้ตุลาการต้องพ้นจากองค์คณะจนไม่สามารถหาเสียงข้างมากในการพิจารณาวินิจฉัยคดีได้ จึงควรวางกลไกให้สามารถแต่งตั้งตุลาการเพิ่มเติมแทนตุลาการที่ถูกคัดค้านหรือถอนตัว เพื่อให้สามารถหาเสียงข้างมากในการ พิจารณาวินิจฉัยคดีได้

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

กำหนดไว้แล้วในมาตรา ๖๙

มาตรา ๓๘

ความเห็นของภาคประชาชน (เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)

ควรมีหลักประกันความเป็นอิสระให้แก่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ปฏิบัติงาน สนับสนุนให้แก่คณะตุลาการ เพื่อป้องกันการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองเนื่องจากผลคำวินิจฉัยถือเป็นที่สุดและเด็ดขาดผูกพันทุกองค์กร

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ได้กำหนดให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีและได้กำหนดเรื่องการละเมิดอำนาจศาลไว้ในมาตรา ๓๘ แล้ว

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ควรคุ้มครองบุคคลที่วิจารณ์การพิจารณาคดีหรือคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่มีใช้วิธีการทางวิชาการด้วยเรื่องละเมิดอำนาจศาลและควรกำหนดเท่าที่จำเป็น

๒. ควรกำหนดขอบเขตหรือนิยามของคำว่า “วิธีการทางวิชาการ” ให้ชัดเจน

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

บัญญัติไว้แล้วในมาตรา ๓๗ วรรคสอง

มาตรา ๓๙

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

เห็นด้วยกับการกำหนดเรื่องการละเมิดอำนาจศาล แต่ควรกำหนดเท่าที่จำเป็น และไม่ควรกำหนดให้มีโทษจำคุก

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ในหลักเกณฑ์เดียวกับกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

มาตรา ๔๖

ความเห็นของประธานศาลปกครองสูงสุด (นายปิยะ ปะตังทา มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๐)

๑. เสนอแก้ไขความใน (๓) ให้ครอบคลุมถึงการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการ พิจารณาคดีและการบังคับ รวมถึงการวางทรัพย์ด้วย และ

๒. เสนอเพิ่มความใน (๖) ให้ครอบคลุมถึงการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง (ก.ศป.) ด้วย

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความในมาตรา ๔๕ (๓) (๖) มีความหมายครอบคลุมความเห็น ข้อ ๑ และ ข้อ ๒ ตามลำดับแล้ว

มาตรา ๔๘

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

เพิ่มตุลาการประจำคดีจาก “ไม่น้อยกว่า ๓ คน” เป็น “ไม่น้อยกว่า ๕ คน”

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๓ คนน่าจะเพียงพอ เพราะเป็นการพิจารณาว่ารับหรือไม่รับคำร้องไว้พิจารณาเท่านั้น และถ้าไม่รับคำร้องไว้พิจารณาได้กำหนดมาตรการให้เสนอศาลพิจารณาอีกชั้นหนึ่งแล้ว

มาตรา ๕๑

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

การกำหนดให้องค์คณะของศาลในการพิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัย ต้อง ประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่า ๗ คน หากเกิดเหตุที่ทำให้ตุลาการไม่สามารถร่วมเป็นองค์คณะในการพิจารณาได้ครบตามจำนวนองค์คณะที่ได้กำหนดไว้อาจทำให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถดำเนินการพิจารณาคดีนั้นได้

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

มีข้อยกเว้นตามวรรคสาม

มาตรา ๕๕

ความเห็นของภาคประชาชน (คุณสุภัทร แสงประดับ เสนอความเห็นผ่านเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)

ควรกำหนดให้มีระบบพนักงานคดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ (เจ้าพนักงานตามกฎหมาย) เพื่อทำหน้าที่สนับสนุนช่วยเหลือในกระบวนการพิจารณาของศาลตามระบบวิธีพิจารณาของศาลโดยทั่วไป เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ระบบพนักงานคดีเป็นเรื่องภายในที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำเนินการได้โดยใช้มาตรการทางบริหารไม่ต้องกำหนดโดยกฎหมาย

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

ควรเพิ่มช่องทางการส่งเอกสารการแจ้งและการประกาศคำสั่งของศาลให้ครอบคลุมถึงการส่งเอกสารทางโทรศัพท์

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

หมวด ๔ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)

๑. ควรกำหนดให้ศาลเป็นผู้ไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท หรือความขัดแย้งมากกว่าการตัดสินว่า ใครแพ้หรือชนะ ทั้งนี้เพื่อสร้างความปรองดองและแก้วิกฤตทางการเมืองที่ผ่านมา เช่น ศาลอาจให้คำแนะนำแทนคำวินิจฉัยโดยให้ถือว่าคำแนะนำนั้นมีผลผูกพันทุกองค์กรเช่นเดียวกับคำวินิจฉัย

๒. หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นบรรทัดฐานแล้ว หากจะมีคำวินิจฉัยใหม่ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานเดิม ควรได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมของศาลรัฐธรรมนูญ

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. หน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญเป็นหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัย (Adjudication Function)

๒. ศาลมีอิสระที่จะพิจารณาวินิจฉัยเพื่อความเที่ยงธรรมในการพิจารณาคดี

มาตรา ๗๒**ความเห็นในงานสัมมนาที่รัฐสภา (เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐)**

๑. ควรมีการจัดทำคำวินิจฉัยส่วนตนก่อนคำวินิจฉัยกลาง และควรกำหนดระยะเวลาในการประกาศคำวินิจฉัยในราชกิจจานุเบกษาให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนสามารถทราบผลของคำวินิจฉัยได้อย่างรวดเร็ว

๒. เห็นด้วยกับเรื่องการจัดทำความเห็นหรือคำวินิจฉัยส่วนตน การทำความเห็นแย้ง โดยต้องประกาศผ่านทางเว็บไซต์หรือส่งสำเนาไปยังคูกรณีด้วย

๓. ควรมีคำวินิจฉัยส่วนตน ความเห็นส่วนตน หรือความเห็นแย้ง เนื่องจากเป็นประโยชน์แก่ความยุติธรรมและทำให้คำวินิจฉัยอยู่บนพื้นฐานของการร่วมกันพิจารณาอย่างรอบคอบขององค์คณะตุลาการพิจารณาคดี

๔. การทำคำวินิจฉัยส่วนตนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องทำให้ครบทุกประเด็นตามที่ได้กำหนดประเด็นไว้ เพราะอาจส่งผลให้คำวินิจฉัยกลางไม่สอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่กำหนดประเด็นไว้หลายประเด็นหรือ มีการวินิจฉัยแยกออกเป็นหลายแนวทางและต้องมีการลงมติในประเด็นต่าง ๆ ที่กำหนด

ผลการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ความเห็นข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ และข้อ ๔ สอดคล้องกับหลักการของมาตรา ๗๑ ซึ่งความใน มาตรา ๗๑ ใช้คำว่า “ความเห็นส่วนตน”

๓. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมายอย่างรอบด้าน^๓**ด้านเศรษฐกิจและสังคม****- เชิงบวก**

การพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในวงกว้าง เนื่องจากเป็นองค์กรที่ตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ดังนั้น หากการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก

หน่วยงานของรัฐ และประชาชนทุกภาคส่วน

- เชิงลบ

ไม่มี

ผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบ

ไม่มี

^๓ อ้างแล้ว โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑ หน้า ๘

๑.๕ ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพ.ศ.

๑. เพื่อให้การดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญหรือตามที่กฎหมายบัญญัติ
๒. เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพ และเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกหรือประโยชน์แก่สาธารณะมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นการส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ
๓. เป็นการประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญมิให้ถูกล่วงละเมิด และป้องกันมิให้มีการกระทำหรือการตรากฎหมายที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ

หมายเหตุ : การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้พิจารณาและลงมติว่าจะ “รับหลักการ” หรือ “ไม่รับหลักการ” แห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยการลงมติดังกล่าวต้องมีสมาชิกมาแสดงตนครบองค์ประชุม โดยให้ถือเอาเสียงข้างมาก ทั้งนี้ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติไว้พิจารณา ให้สภาพิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง ซึ่งพิจารณาโดยคณะกรรมการที่สภาตั้งหรือกรรมาธิการเต็มสภา แต่ถ้าสภาลงมติไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป